

Поняття самотолерантності розглядається спільно з поняттям самовдосконалення, творчому ставленні людини до себе, творенні себе в процесі активного впливу на свій внутрішній світ з метою його перетворення. Тенденція до самосовдосконалення забезпечує дієвість і можливість розвитку самотолерантності майбутнього психолога [3].

Отже, фахова підготовка постає платформою процесу становлення самотолерантності майбутніх психологів, оскільки передбачає активізацію провідних векторів їх становлення - особистісного та професійного. Знаряддям для розвитку студентами-психологами самотолерантності є їхній особистісно-професійний потенціал, який містить діапазон ресурсів і якостей, потрібних для успішного життєвого самовизначення і самоприйняття.

Список використаних джерел

1. Фурман А. В., Шаюк О. Я. Толерантність як предмет онтофеноменологічного дискурсу. *Психологія і суспільство*. 2015. №3. С.31-61.
2. Фурман А. В., Шаюк О. Я. Соціальна справедливість як предмет психологічної рефлексії. *Вітакультурний млин*. 2015. Модуль 18. С. 28-30.
3. Шаюк О. Я. Психологічні особливості формування професійної толерантності у майбутніх економістів: автореф. дис. ... канд. психол. Хмельницький, 2012. 16 с.
4. Шаюк О. Я. Самотолерантність як предмет теоретико-методологічного аналізу. *Вітакультурний млин*. 2010. Модуль 12. С 24–28.

Людмила Якубова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки,
Хмельницький національний університет

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З БЕЗДОМНИМИ

Проблему бездоглядності досліджували багато як вітчизняних, так і закордонних науковців, адже актуальність цієї проблеми визначається як і в розвинутих країнах, так і серед тих, що розвиваються. Наукові розвідки в сфері вивчення явища безпритульності та визначення особливостей роботи з таким типом клієнтів в науково-практичному сенсі обумовлюються поширенням

негативного явища в українському суспільстві на сучасному етапі розвитку. Обґрунтування нових підходів корекції та профілактики безпритульництва, найчастіше ґрунтується на аналізі ролі та місця соціального оточення, наявності чи відсутності рідних та близьких людей, їхній участі у житті людини, яка потрапила в складну життєву ситуацію, а також адаптованості особи до соціального оточення. Розробкою питання роботи соціального працівника з безпритульними особами займалися такі науковці, як: І. Богданова, С. Гарькавець, І. Клемантовичта ін.

Психологічною основою соціально-педагогічної роботи з безпритульними стали праці І. Зверєвої, С. Коляденко та ін. Окремі питання особливостей реабілітаційної, патронажної та профілактичної роботи соціального працівника висвітлено в наукових доробках В. Стинської, І. Трубавіної та ін. Проте досі існує невелика кількість наукових досліджень, які б аналізували ефективність практики соціальної допомоги такого типу клієнтам. Об'єктивне значення вирішення вищезазначеної проблеми, необхідність подальшого розширення уявлень про особливості взаємодії з такими клієнтами, на нашу думку, потребують окремих наукових пошуків.

Одним із ключових завдань у соціальній роботі з безпритульними особами, на нашу думку, є готовність руйнувати стереотипи про них, адже причин потрапляння на вулицю серед таких людей є безліч. Також варто відмітити законодавче поле для реалізації соціальної допомоги бездоглядним особам в Україні. Завдяки яким є чіткі норми визначення даного явища, головні завдання.

Поняття «безпритульна особа» по-різному усвідомлюються науковцями. Так, в Законі України це поняття трактується так: «безпритульна особа – повнолітня особа, яка проживає на вулиці, в парках, підвалах, під'їздах будинків, на горищах, об'єктах незавершеного будівництва, в інших місцях, непризначених та непридатних для проживання, у тому числі жилих приміщеннях, що перебувають в аварійному стані» [1].

Науковець А. Коваленко таким чином пояснює явище бездомності: «це стан (соціальне становище) людини, який характеризується відсутністю в неї місця, придатного для проживання

(за виключенням державних, муніципальних або недержавних закладів для бездомних), так як у неї або немає прав на конкретне житлове приміщення, яке вона могла б використовувати для проживання, або можливості дані права реалізувати» [2].

Закордонні науковці звертають увагу на поняття «відсутність будь-якого житла», тобто відсутність житлового приміщення, яке може стосуватися трьох вимірів: фізичної, соціальної чи правової сфер [3].

Отже, проаналізувавши наукові праці з проблеми соціального супроводу безпритульних осіб, ми прийшли до висновку, що всі науковці, які займаються цією проблемою по-різному називають поняття відсутності житла, хоча змістове наповнення явища приблизно однакове

Аналіз законодавчої бази нашого дослідження доводить актуальність та доцільність нашої роботи, адже сучасний стан нормативних актів залишає поза увагою, на нашу думку, багато невизначених питань, проблем і нерегульованих правових норм (відсутність законів про захищеність прав родини, про потребу в системній соціальній роботі (і це стосується не лише соціальної допомоги, а й правової, психологічної та ін.) з особами, які не мають постійного місця проживання.

Перелік використаних джерел

1. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей». 2011. N 27. ст. 226 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2823-17#Text>
2. Коваленко А. Е. Механизм десоциализации человека или «воронка бездомности». *Социальное обслуживание*. 2011. №10. С. 9.
3. Edgar B., Doherty J. AND Mina-Coull A. Support and housing in Europe: Tackling social exclusion in the European Union. Bristol: The Policy Press, 2019. P. 1 - 3.